

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

๑. ท้าวเชอ(ท้าวสักกเทวราช) นำพระเถระไปยังบรรณศาลาที่กุฎุมพี
ผู้เป็นน้องชายให้สร้างไว้เพื่อประโยชน์แก่พระเถระนั้นแล นิมนต์ให้นั่งเหนือ
แผ่นกระดาน จำแลงกายเป็นเพื่อนรัก ไปสู่สำนักของกุฎุมพีจุลปาละแล้ว
ตะโกนเรียกว่า ปาละ เพื่อนรัก ๆ กุฎุมพีจุลปาละร้องถามว่า อะไรหรือ
เพื่อน ๆ ท้าวสักกะ. ท่านรู้ความที่พระเถระมาแล้วหรือ(ยัง) ๆ กุฎุมพี.
ข้าพเจ้ายังไม่รู้เลย ก็ พระเถระมาแล้วหรือ ๆ ท้าวสักกะ. ไซ้ เพื่อนรัก ข้าพเจ้า
เป็นผู้ที่ไปวัด เห็นพระเถระนั่งอยู่ในบรรณศาลาที่ท่านให้สร้างไว้ (กลับ)มา
เดี๋ยวนี้เอง แล้วเสด็จหลีกไป ๆ ฝ่ายกุฎุมพีไปวัดเห็นพระเถระแล้ว ร้องให้
กัลลิ่งเกลืออยู่ที่แทบเท้า พูคว่า ท่านครับ กระผมเห็นเหตุนี้แล้วจึงไม่ยอมให้
ท่านบวช ดังนี้เป็นต้นแล้ว ทำ(เปลื้อง)เด็กทาส ๒ คนให้เป็นไทยให้บวช
ในสำนักของพระเถระแล้ว ตั้งว่า เธอทั้งสอง จงนำของฉันมีข้าวต้มและ
ข้าวสวยเป็นต้นมาจากภายในบ้าน อุปัฏฐากพระเถระ(ให้ดี) ดังนี้แล้วมอบให้
รับไว้ ๆ สามเณรทั้งสองรูป ช่วยกันทำวัตรปฏิบัติอุปัฏฐากพระเถระแล้ว ๆ

ภายหลังวันหนึ่ง ภิกษุทั้งหลาย ผู้อยู่ในทิศ(อยู่ต่างถิ่น) มายัง
พระเชตวันด้วยตั้งใจว่า จักเฝ้าพระบรมศาสดา ถวายบังคมพระบรมศาสดา
แล้ว เยี่ยมพระเถระผู้ใหญ่แปดสิบรูปแล้ว เทียวจาริกไปในวิหาร ถึงที่อยู่ของ
พระจักขุบาลเถระ ได้มุ่งหน้าตรงไปที่อยู่ของท่านในเวลาเย็น ด้วยหมายใจว่า
จักเยี่ยมแม่ที่นี้ ๆ

๒. ในขณะนั้น เมฆก้อนใหญ่ ตั้งเค้าขึ้นแล้ว ๆ ภิกษุเหล่านั้นคิดว่า
บัดนี้ เียนแล้ว และเมฆ ก็ตั้งเค้าขึ้นแล้ว เราจักมาเยี่ยมแต่เช้าทีเดียว ดังนี้
แล้วกลับไป ๆ ฝนตกในปฐมยาม ขาดเม็ดในมัชฌิมยาม ๆ พระเถระ เป็นผู้
ปรารภความเพียร เคนจกรมเป็นอาจิณวัตร เพราะเหตุนั้น ท่านจึงลงสู่ที่

จงกรม(อีก) ในปัจฉิมยาม ฯ ก็ในเวลานั้น แมลงค่อมทอง(แมลงเม่า) เป็นจำนวนมาก ขึ้นมาบนภาคพื้นใหม่ที่ฝนตกใหม่ ฯ พวกมัน เมื่อพระเถระเดิน จงกรมอยู่ ได้วิบัติไปโดยมาก ฯ พวกอันเตวาสิก ยังไม่ทันได้กวาดที่จงกรม ของพระเถระแต่เช้าตรู่เลย ฯ พวกภิกษุณอกนี้ มาด้วยหวังว่า จักเยี่ยม (ถึง) ที่อยู่ ของพระเถระ เห็นสัตว์มีชีวิตตัวเล็ก ๆ ทั้งหลาย ในที่จงกรมแล้ว ถามว่า ใคร จงกรมที่นี่ ฯ พวกอันเตวาสิกของท่านตอบว่า พระอุปัชฌาย์ของพวกพระผม ขอรับ ฯ เธอทั้งหลายยกโทษว่า ท่านทั้งหลายจงดูกรรมของสมณะเกิด พระเถระรูปนี้ ในเวลาที่มีจักขุ (ตายังดี) ม้วนอนหลับเสีย ไม่ทำอะไรเลย ในเวลาที่ตาพิการในบัดนี้ อวดอ้างว่า จงกรม ทำสัตว์มีชีวิตประมาณเท่านี้ ให้ตายแล้ว ตัวท่านคิดว่า จักทำประโยชน์ กลับทำการหาประโยชน์(อันใด) มิได้ ฯ ที่นั่น พวกเธอไปกราบทูลพระตถาคตเจ้าว่า พระเจ้าข้า พระจักขุบาลเถระ ไว้ตัวว่า จงกรม ทำสัตว์มีชีวิตเล็ก ๆ เป็นอันมากให้ตายแล้ว ฯ พระบรมศาสดา ตรัสถามว่า ก็ท่านกำลังทำสัตว์มีชีวิตเล็ก ๆ เป็นอันมากให้ตาย พวกเธอ เห็นแล้วหรือ ฯ ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลว่า ไม่เห็น พระเจ้าข้า ฯ พระบรมศาสดา พวกเธอไม่เห็นท่าน(ทำดังนี้) ฉันทใดแล แม้ตัวท่านก็มองไม่เห็นสัตว์มีชีวิต เหล่านั้น ฉันทนั้น ภิกษุทั้งหลาย ขึ้นชื่อว่าเจตนาเป็นเหตุฆ่าสัตว์มีชีวิตให้ตาย ของพระชีณาสพทั้งหลาย ไม่มี ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔
แปล ไทยเป็นมคธ

๑. โส เณรสฺเสวตถาย กนิฏฺฐกฺกุณฺมพิเกน การิตํ ปณฺณสาถํ เนตฺวา
ผลเก นิสีทาเปตฺวา ปิยสหายวณฺณเนน ตสฺส สนฺติกํ คนฺตฺวา สมฺม ปาถาติ
ปกฺโกสิ ฯ กิ สมฺมาติ ฯ เณรสฺส อากคภาวํ ชานาสีติ ฯ น ชานามิ กิ ปน
เถโร อากโตติ ฯ อาม สมฺม อิทานาหํ วิหารํ คนฺตฺวา เถโร ตยา
การิตปณฺณสาลาหํ นิสินฺนํ ทิสฺวา อากโตมฺหีติ วตฺวา ปกฺกามิ ฯ กุณฺมพิโกปิ
วิหารํ คนฺตฺวา เถโร ทิสฺวา ปาทฺมฺเจ ปวณฺณฺเฑโรโรทิตฺวา อิหํ ทิสฺวา อหํ
ภนฺเต ตฺมฺหากํ ปพฺพชิตฺตํ นาทาสินฺตฺวาอิทํนิ วตฺวา เทว ทาสทาเรเก ภูษิตฺเส
กตฺวา เณรสฺส สนฺติเก ปพฺพชตฺวา อนฺโตคามโต ยาคฺกุตฺตาทีนิ อหริตฺวา
เถโร อุปฏฺฐหฺลาคติ ปฏิปาเทสิ ฯ สามเณรา วตฺตปฏฺฐิตฺตํ กตฺวา เถโร
อุปฏฺฐหฺสิ ฯ

อถกทิวสํ ทิสาวาสีโน ภิกฺขุ สตฺถารํ ปสฺสิตฺตฺวา มาติ เชตฺวนํ
อาคนฺตฺวา สตฺถารํ วนฺทิตฺวา อสฺตีตฺมฺหาเถเร ทิสฺวา วิหารจาริกํ จรฺนฺตา
จกฺขุปาลคฺเณรสฺส วสนฺนฺจฺจํ ปตฺวา อิหํปิ ปสฺสิตฺตฺวา มาติ สายํ ตทภิกฺขุ
อเหตุํ ฯ

๒. ตสฺมี ขณฺเ มหามฺโฆ อุฏฺฐหิ ฯ เต อิทานิ สายญจ มฺโฆ จ
อุฏฺฐิตฺวา ปาโตว อาคนฺตฺวา ปสฺสิตฺตฺวา มาติ นิตฺตฺวา ฯ เทโว ปจฺจมฺยาเม
วสฺสิตฺวา มชฺฌิมฺยาเม วิคฺโต ฯ เถโร อารทฺฐวิริโย อจฺฉินฺนจกฺกมฺโน ตสฺมา
ปจฺจมฺยาเม จกฺกมนํ โอตฺริ ฯ ตทา ปน นววณฺณาย ภูมฺยา พหุ อินฺทโคปกกา
อุฏฺฐหฺสิ ฯ เต เถเร จกฺกมนฺเต เขภฺยฺเยน วิปชฺชีสุ ฯ อนฺตฺวาสิกา เณรสฺส
จกฺกมนฺนฺจฺจํ กาลสฺเสว น สมฺมชฺชีสุ ฯ อิตเร ภิกฺขุ เณรสฺส วสนฺนฺจฺจํ
ปสฺสิตฺตฺวา มาติ อาคนฺตฺวา จกฺกมนฺเน ปาณเก ทิสฺวา โโก อิมสฺมี จกฺกมฺตีติ
ปจฺจนฺตฺวา อมฺหากํ อุปชฺฌาโย ภนฺเตติ ฯ เต อุชฺฌายีสุ ปสฺสธ สมณฺสฺส กมฺมํ
สจกฺขุกาเล นิตฺตฺวา นิตฺตฺวา นิตฺตฺวา นิตฺตฺวา กิลฺลิจิ อกตฺวา อิทานิ จกฺขุวิกฺกกาเล

จกมามีติ เอตุตเถ ปาณเ มาเรสี อตุถั กริสสามีติ อนตุถั อกรีติ ฯ อถ เต
กนตุวา ตถาคตสฺส อารโจะตุ ฆนฺเต จกขุपालตฺเถโร จกมามีติ พหุ ปาณเ
มาเรสีติ ฯ กิ ปน โส ตุมฺเหหิ มาเรนฺโต ทิกฺุโจติ ฯ น ทิกฺุโ จ ฆนฺเตติ ฯ
ยถว ตุมฺเห ตํ น ปสฺสถ ตถา โสปี เต ปาณเ น ปสฺสติ จินาสวานํ
มรณเจตนา นาม นตุถิ ภิกฺุขเวติ ฯ
